

Tööjõu sisserändest ja tööjõu vajadusest Eesti majanduse kontekstis

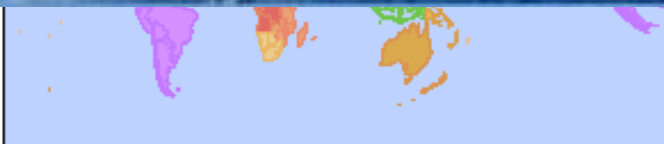
Raul Eamets
Tartu Ülikool

Tallinn, 2.02. 2016

Globaliseerumine

- Tööjõu, kaupade ja teenuste, kapitali ning teadmiste vaba liikumine.

Source: The World Bank Group (2006)
Geometry: UNEP (2006). The GEO Data Portal,
as compiled from the FAO. <http://geodata.grid.unep.ch>
Copyright © 2006, Mapscroft

Eesti rahvastik vananeb

- Lahendused:
 - Sündivuse tõus?
 - Tootlikkus, automatiseerimine
 - Mitteaktiivsuse vähendamine (pensioniea tõus)
 - Töötuse vähendamine?
 - Tark migratsioonipoliitika

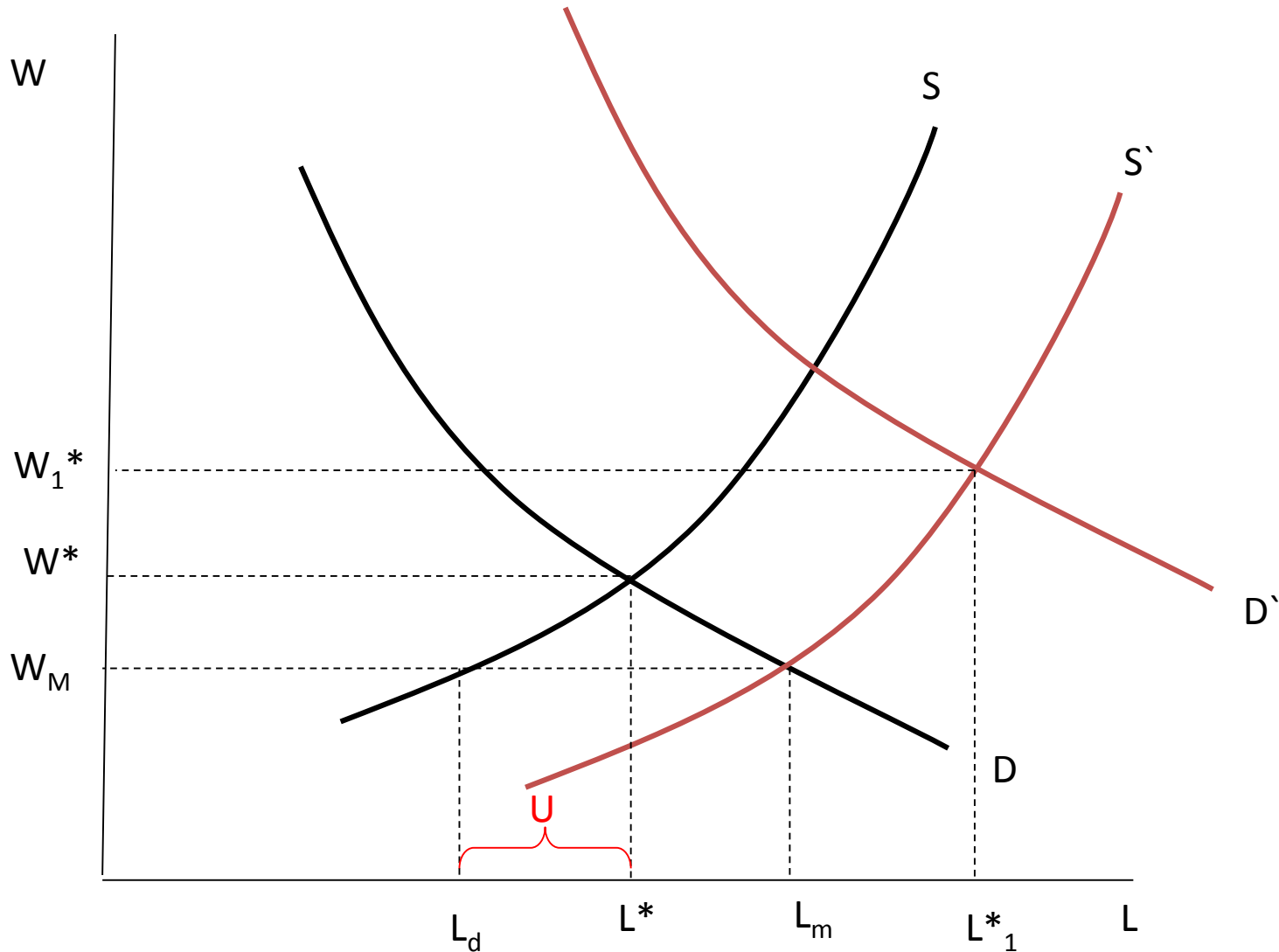
Migratsiooni mõju sihtriigile (1)

- + Suureneb siseriiklik kogunõudlus
- + Suureneb kaupade teenuste sortiment
- + Uute töökohtade teke, talendid
- + 3D töökohad (dirty, dangerous, difficult)
- + Paindlikum tööturg
- +/- Surve palkade alanemisele

Migratsiooni mõju sihtriigile (2)

- Assimileerumise tõrked suurendavad võõrandumist ning soodustavad kuritegevuse ja getostumise kasvu
- Odava tööjõu sissevool pikal perioodil pärsib konkurentsivõimet
- Sotsiaalne dumping ja varjatud tööturg
- +/- Valgekraede mobiilsuse suurendab kodumaist hõivet, sinikraede mobiilsus tõrjub kohaliku tööjõu tööturult välja

Valgekraede/sinikraede efekt

Mida toob tulevik?

1894, Londoni the Times prognoosis, et aastaks 1950 on Londoni tänavad kaetud 9 jala paksuse hobusesõnniku kihiga

Megatrendid

- Elanikkonna eluea pikenemine;
- Nutikate masinate ja süsteemide kasutuselevõtmine;
- Programmeeritav maailm, suurandmed;
- Uue meedia ökosüsteem;
- Uut tüüpi organisatsioonid;
- Globaalselt seotud maailm;
- Lõhe rikaste ja vaeste vahel, ebastabiilsus;
- Uued majandusvormid: bitcoins, jagamismajandus.

Allikas: Tuleviku uuringute instituut Phoenix'i Ülikoolis, USA

(http://www.iftf.org/uploads/media/SR-1382A_UPRI_future_work_skills_sm.pdf)

Tuleviku valdkonnad Eestis?

EAS ja MKM koos HTM -ga pakuvad välja kasvuala

kandidaadid

- **IKT (rakendused ühiskonnas)**
- **Tervise tehnoloogiad ja tervishoiuteenused**
- **Masina- ja sõidukitööstus** (sh laevaehitus, haagised, puiduveoseadmed)
- **Logistika**
- **Keemiatooted** (ehituskeemia, põlevkivikeemia)
- **Innovatiivne majaehitus**
- **Puidu väärindamine**
- **Funktsionaalne toit**

Mis oskusi on tulevikus vaja? (1)

- Tehnoloogilised uuendused ja progress tähendavad seda, et uusi oskusi ja teadmisi on vaja kõigis valdkondades ja elualadel;
- Koostöö ja seotus: töökoht muutub järjest virtuaalsemaks ja koostööle tuginevamaks, eeldades väga heade oskustega inimesi ning väga head projekti juhtimise oskust;
- Konvergens ja innovatsioon, innovaatilised läbimurded tulevad valdkonna üledest materjalide ja tehnoloogiate juurutamisest. Otsitakse interdistsiplinaarsete ja univesrsaalsete oskustega inimesi.

Mis oskusi on tulevikus vaja?(1)

- Kasvab inimese enda vastutus oma oskuste arendamise eest;
- Kasvav tööjõu polariseerumine, väiksem osa kõrgelharitud tööjõust omab väga suurt läbirääkimiste võimet ning rohkearvuline vähe kvalifitseeritud töötajaskond marginaliseerub;
- Mitme generatsiooniline töökoht: kuna töötajad töötavad ealises mõttes kauem aega, muutuvad oluliseks eri vanuses ja eri staažiga töötajate juhtimise oskused.

Ülekantavad oskused (1)

- **Mõtestamine** – võime kontekstipõhiselt mõista, väärtustada ja kriitiliselt hinnata väljendatu sisulist tähendust;
- **Sotsiaalne intelligentsus** – oskus tunnetada suhtlemisel inimeste vajadusi ja soove, kohandada oma käitumist nendele vastavalt ning luua usalduslikke suhteid, empaatia;
- **Loovus ja kohanemine** – oskus reageerida tavapäratutele olukordadele ja leida mittestandardseid lahendusi;
- **Erinevustega hakkamasaamine** – oskus edukalt toime tulla erinevates kultuuri- ja keelekeskkondades ning tulemuslikult koos töötada erineva taustaga inimestega (nt vanus, sugu, eriala, tööstiil) ;
- **Mudeldav (*programmeeriv*) mõtlemine** – oskus suuri andmemahatusid kontseptuaalselt ja tulemuslikult töödelda, andmete tähendust anda ning aru saada andmepõhisest (tõendus põhiseist) otsustamisest.

Ülekantavad oskused (2)

- **Uue meedia kirjaoskus** – oskus kriitiliselt hinnata sotsiaal- ja multimeedia sisu; oskus teabe visualiseerimiseks ja levitamiseks sihipäraselt kasutada erinevaid sotsiaal- ja multimeedia vahendeid;
- **Transdistsiplinaarsus** – erinevate ainevaldkondade kontseptsioonide ning nendevaheliste seoste mõistmine;
- **Disainmõtlemine** – oskus protsesse ja keskkonda eesmärgist lähtuvalt kavandada ja kujundada;
- **Vaimse koormuse ohjamine** – oskus filtreerida teavet olulisuse järgi ja säilitada vaimne töövõime välistemõjurite ülekülluses, kasutades erinevaid meetodeid;
- **Virtuaalne koostöö** – oskus töötada tulemuslikult virtuaalsetes tööruhmades, hoida inimesi pühendunud ja motiveeritud ning tekitada neis meeskonnatunnet.

Valdkonnad, mille konkurentsieelis on paljuski odav tööjõud

	1995	2000	2005	2010	2015
Tekstiil	9,9	9,1	7,5	4,9	4,2
Õmblus	18,6	16,3	14,4	8,4	8,3
Jalatsi ja nahatööstus			3,4	1,7	1,1
Mööblitööstus	11,2	11,3	11,1	9,9	9

Töötajate arv tuhandetes, allikas Statistikaamet

Ametid, mis tulevikus pigem hääbuivad

- Mitmesugused ametid kaovad ära või muutub nende funktsioon (keeled tõlkijad kaovad, kultuuride vahendajad/tõlkijad jäävad);
- Ametid, kus masinad on efektiivsemad: andmetöötlus, raamatupidajad, pikemas perspektiivis ka autojuhid;
- Kaovad ära igasugused dispetserid, maaklerid; asemele jagamismajandus.

Ametid mida robotid ilmselt üle ei võta

Ametid mis vajavad empaatiavõimet:

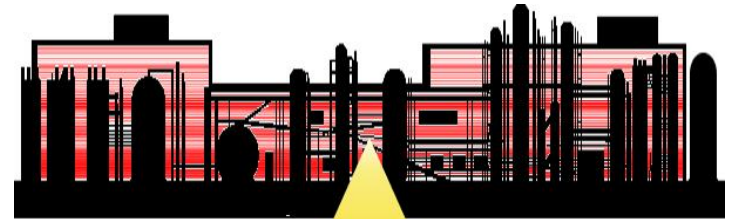
- Õpetajad
- Politseinikud
- Juhid
- Paljud isikuteenused

Kokkuvõttes

- Arvestades meie geograafilist asukohta ning seniseid arenguid, siis Eesti ei ole tulevikus odava tööjõuga riik;
- Me näeme osalt juba täna, mis hakkab toimuma 10-15 a pärast (mehitamata autod, iseteenindavad kassad, sularahavaba majandus, majutus- ja transporditeenuste uued vormid);
- Tekivad ilmselt uued harud ja tegevusvaldkonnad, mida me ei oska täna ette näha.

Tuleviku töökoht....

Tuleviku vabrikus on ainult üks töötaja ja üks koer. Töötaja ülesanne on koerale süüa anda. Koera ülesanne on valvata, et keegi mitte ühtegi nuppu ei näpiks...

Aitäh kuulamast!